

Om

den palatinske Anthologies Oprindelse, Alder og
Forhold til Maximos Planudes's Anthologie.

Af

Dr. R. J. F. Henrichsen.

Vidensk. Selsk. Skr. 5 Række, historisk og filosofisk Afd. 4 Bd. IV.

Kjøbenhavn.

Bianco Lunos Bogtrykkeri ved F. S. Muhle.

1869.

Det er noksom bekjendt, at der ved den palatinske Anthologie forstaaes den Samling af græske Smaadigte, navnlig Epigrammer, hvis Haandskrift opbevares i Bibliotheket i Heidelberg og udgjør dette Bibliotheks Hovedprydelse. Dette Haandskrift har en heel Historie; thi dets Skjebne har været meget omskiftelig. Hvorfra det er kommet og naar det er blevet indlemmet i Pfalzgrevernes Bibliothek, vides ikke; det synes endnu ikke at have været der, dengang Fr. Sylburg, som var Bibliothekar i den sidste Halvdeel af det sextende Aarhundrede, forfattede sin Fortegnelse over denne Bogsamlings græske Haandskrifter; maaskee er det først erhvervet, medens Janus Gruterus var Bibliothekar i Churfyrste Friedrich d. 5tes første Regjeringsaar, altsaa ikke synderlig mange Aar før dets Bortførelse. Den første, som gjorde den lærde Verden bekjendt med dets Tilværelse og Betydning, var Claude Saumaise, der i sin tidlige Ungdom under sit Ophold i Heidelberg 1606 benyttede det derværende Bibliothek meget og især henvendte sin Opmærksomhed paa dette Haandskrift, af hvis Indhold, forsaavidt det hidtil havde været ubekjendt, han afskrev en stor Mængde Digte. Men kort efter at denne ligesom Opdagelse af Haandskriftet var skeet, flyttedes det fra sit Sted og blev derefter i meget lang Tid næsten utilgængeligt. I Tredivaarskrigen blev nemlig Heidelberg indtaget af Tilly i Aaret 1622 og overgivet til Plyndring; dog blev det churfyrstelige Bibliothek skaanet, og Aaret efter forærede Hertug Maximilian af Baiern, som af Keiseren havde faaet den pfalziske Churhat, Paven dette Bibliotheks Haandskrifter. Gregor d. 15de skyndte sig med at sende en Commissair, den bekjendte Leo Allacci (Allatius) for at udsøge det Bedste, og dette Bytte blev i Begyndelsen af 1623 transporteret til Rom og indlemmet i det vaticanske Bibliothek, hvor det fik en særskilt Plads, blev meget omhyggelig behandlet, men tillige saaledes bevogtet, at næsten ingen udenlandske Lærde fik Adgang til denne Skat*). Iblant disse saaledes bortførte og den lærde Verden undtagne Haandskrifter var da ogsaa Anthologien, hvilken i Vaticanerbibliotheket undergik den Forandring, at de sidste 48 Blade adskiltes derfra, bleve

*) Jfr. Fr. Wilken Geschichte der Bildung, Beraubung und Vernichtung der alten Heidelbergischen Büchersammlungen. Heidelberg 1817.

særkilt indbundne og vel i Bibliotheket betragtede som en særegen Codex, dog ikke uden at Haandskriftet erholdt en Paategning, der angav den nye Codex som Fortsættelse af den større Samling *). I over 150 Aar var nu Haandskriftet i Vaticanerbibliotheket, og i hele denne Tid maatte de Lærde i det Hele nøies med den mindre, allerede tidligere udgivne Epigramsamling, som skyldes Munken Maximus Planudes. Vel omtales oftere i Skrifter fra det 17de og 18de Aarhundrede den større Samling under Benævnelsen: *Anthologia inedita*, men de ikke faa ubekjendte Partier deraf, som i disse to Aarhundreder bleve dragne frem for Lyset, skrive sig alle fra Salmasius's Afskrift, af hvilken mere eller mindre ufuldstændige Excerpter vare komne i forskellige Lærdes Hænder. I Vaticanerbibliotheket rugede man imidlertid med en saadan Ængstelighed og Skinsyge over den erhvervede Skat, at det kun forundtes faa udenlandske Lærde at faae Haandskriftet at see, og endnu færre at afskrive Noget deraf. Den eneste Fremmede, som erholdt Tilladelse til at benytte det i en længere Tid for at tage en fuldstændigere Copie deraf, var Hollænderen Jacob Philip D'Orville i Begyndelsen af det 18de Aarhundrede; men selv denne Afskrift, hvis Omfang ikke er tilstrækkelig oplyst, bragte ingen synderlig Frugt, da D'Orville, saalænge han levede, holdt den under Laas og Lukke og kun leilighedsviis bekjendtgjorde enkelte Brudstykker deraf, og efter hans Død kom hans Apparat til England, hvorhen hans Søn var flyttet, og blev begravet der i et Bibliothek, efter Sigende det bodleianske (Wytttenbach *Bibl. crit.* T. III p. 160 sqq.). Af særdeles Betydning er derimod, som bekjendt, den fuldstændige Afskrift, som er besørget i den sidste Halvdeel af forrige Aarhundrede af en af Vaticanerbibliothekets Secretairer, Abbed Joseph Spalletti, der behandlede dette Arbeide med stor Omhyggelighed ved ikke blot at optage Alt hvad der fandtes af Text og Scholier i begge Bind af Haandskriftet, men ogsaa ved samvittighedsfuldt at afcopiere Forkortninger og Sigler. De anacreontiske Digte i den anden Part af Haandskriftet udgav han selv to Gange 1781 og 1783; med det Øvrige syslede han lige til sin Død, og gjentagne Gange sammenlignede han sin Copie med Originalen for at rette mulige Feil. Og dog kunde han ikke ganske undgaae Feilgreb, men disse ere ikke saa betydelige, at de nedsætte det Fortjenstelige ved hans møisommelige Arbeide. Den sidste Sammenligning har han betegnet ved Datum d. 13de Marts 1791, og kort Tid derefter gik Haandskriftet atter paa Vandring. Efter Freden i Tolentino maatte Paven ifølge Betingelserne iblandt andre Kunstens og Litteraturens Skatte udlevere til den franske Republik fem hundrede af det vaticanske Bibliotheks Haandskrifter, og iblandt de 38 pfalziske, som vare indbefattede i denne Masse, transporteredes ogsaa vor Codex til Paris, efterat Paven først forgjeves havde gjort Forsøg paa at holde den tilbage. Pius d. 6te

*) I Slutningen af det palatinske Haandskrift staaer nemlig, sandsynligviis med Allatius's egen Haand, *Τὰ λοιπὰ ἴδε ἐν κωδ. λγ*, og dette Nummer havde den sidste Part af Haandskriftet i den ældre Catalog, i den nyere Catalog over Vaticanerbibl. derimod betegnedes det som No. 23.

betragtede nemlig dette Haandskrift som en saa stor litterair Skat, at han for at frelse det lod det bringe til Terracina med sine kostbareste Juveler; men de franske Commissairer reclamationerede det, og da de, efterat have faaet det udleveret, bemærkede (sandsynligviis ledede ved den ovenfor omtalte Paategning), at der hørte Mere dertil end det ene Bind, tvang de Paven til ogsaa at udlevere den anden Deel*). Imedens Haandskriftet var i Paris, afskrev Chardon-la Rochette det, efter eget Sigende, fuldstændigt i den Hensigt at besørge en Udgave deraf, men Planen blev ikke udført. Efter Napoleons Fald kom det tilbage til Rom; men nu knyttedes der Underhandlinger med den pavelige Regjering om de pfalziske Haandskrifters Tilbagegivelse, og ved Preussens Mægling erholdt Heidelberger Bibliotheket dette og en stor Deel andre Haandskrifter tilbage i Aaret 1815; dog indtraf det Uheld, at den anden Deel af Haandskriftet ikke fulgte med ved denne Leilighed, og man bemærkede eller ændsede ikke dette Tab, førend det var for sildigt og alle Spor vare forsvundne**). Samme Aar som det palatinske Haandskrift vandrede til Paris, tilkøbte Hertugen af Sachsen-Gotha sig Spalletti's Afskrift og indlemmede den i det gothaiske Bibliothek. Den preussiske Gesandt i Rom, Wilhelm Uhdén var Mellemmand ved dette Kjøb og havde endnu Leilighed til at sammenligne Afskriften med Originalen, inden denne forlod Rom. Saavel Spalletti's Afskrift som Uhdéns Optegnelser og Berigtigelser havde Fr. Jacobs allerede Leilighed til at benytte, da han udarbejdede Commentaren til sin Udgave af Bruncks Analekter; men det rige Apparat bevægede ham til senere (1813 og de følg. Aar) at besørge en fuldstændigere Udgave af den palatinske Anthologie efter den gothaiske Afskrift og ledsage Texten med en udførlig criticisk Commentar; dog indeholder dette Værk ikke Alt, hvad der findes i Haandskriftet: hvorom Mere nedenfor. Imedens Jacobs udarbejdede sit critiske Apparat (der udkom 1817), paatog en ung Videnskabsmand, Dr. Anton Jacob Paulssen, senere Director for Gymnasiet i Essen, sig at sammenligne Jacobs's Text med den imidlertid til Heidelberg tilbagevendte Codex og overlod derpaa sit Arbejde til Jacobs, der har optaget disse med minutieus Nøiagtighed samlede Supple-

*) Chardon la Rochette i Millin's Magazin encyclopédique 1798 T. I S. 90 Not. Le Pape étoit si jaloux de conserver ce manuscrit, qu'il le fit porter à Terracine avec ses bijoux les plus précieux; mais nos commissaires le firent rapporter; et s'apercevant, qu'il avoit été relié à neuf et que l'Anacréon en avoit été détaché, ils firent rapporter aussi l'Anacréon et ces deux parties ne furent comptées que pour un seul manuscrit.

***) Den Første, som gjorde opmærksom paa dette Tab, var A. J. Paulssen, der kort efter Haandskrifternes Tilbagekomst til Heidelberg sammenlignede Jacobs's Udgave med Originalen; men der synes dengang kun lidet at være agtet paa dette Vink. Siden, da Mehlhorn gjorde Forarbejderne til sine i Aaret 1825 udgivne Anacreontea, lod han forespørge hos Boissonade, om han kunde erholde en Collation af Haandskriftet af disse Anacreontea, men fik den Besked, at dette Haandskrift ikke fandtes i Paris og rimeligviis var forsvundet under Transporten til Heidelberg. Efter en Notits i Zeitschrift f. d. Alterthumswissenschaft 1839 Mai No. 58 S. 464 skal Dübner have foranlediget, at det blev eftersporet og gjenfundet; men denne Efterretning er neppe senere bleven bekræftet.

menter som en selvstændig Afhandling i Slutningen af 3die Bind af sin Udgave. Allerede tidligere havde flere Lærde f. Ex. Schweighäuser og Levesque yttret sig mindre fordelagtig med Hensyn til Spallettis Nøiagtighed, hvilken Jacobs havde rost i overdrevne Udtryk, og Paulssens Collation har godtgjort, at Spalletti, saa omhyggelig han end er gaaet frem, dog har overseet Adskilligt og har misforstaaet flere Forkortelser, og Jacobs har ogsaa selv senere indskrænket sin Roes indenfor beskednere Grændser.

Den palatinske Codex bestaaer oprindeligt af 355 Blade, der under forskjellige Titler indeholde de mindre Samlinger eller Classer af Digte; hertil komme endnu fire upaginerede Blade, som ere paaklædte (agglutinata) foran. Men, som Membranen nu er, indbefatter den kun 307 Blade og gaar indtil Slutningen af Digtene i blandede Versemaal (Slutningen af 13de Bog i Jacobs's Udgave). Tabet af den øvrige Deel af Haandskriftet, fra de arithmetiske Problemer af, bliver mindre føleligt ved at Indholdet deraf er bevaret i den gothaiske Afskrift, og den vigtigste Part, de anacreontiske Digte, desuden i Spallettis Udgaver. Allerforrest staaer en Fortegnelse over, hvad der indeholdes i denne «Epigrambog»; Indholdsfortegnelsen er egentlig dobbelt, men ingen af disse Angivelser er fuldstændig eller ganske svarende til det virkelige Indhold og dets Ordning; dog er den anden nøiagtigere og mere gaaende i det Enkelte. Efter den første Fortegnelse skulde Samlingen begynde med Nonnos's Udlægning (*ἐκφρασις*) eller digteriske Omskrivning af Johannes's Evangelium, men dette Digt findes ikke deri; ligeledes skulde deri efter samme Fortegnelse være indlemmet Meleagros's og Philippos's Krands af forskellige Epigrammer og Agathias's Samling af nye Epigrammer; men istedet derfor findes kun Prooemierne til disse tre ældre Anthologier, hvorimod de Digte, som dels ere tagne af disse Anthologier dels andenstedsfra, ere blandede imellem hverandre og ordnede efter Indholdet under visse Rubriker, hvilke Rubriker angives nøiere og i Overensstemmelse med Haandskriftets Orden i den anden Fortegnelse, men denne er igjen ufuldstændig med Hensyn til den første Deel af Anthologien, hvis Indhold den sammenfatter under det almindelige Navn: «de Christnes eller christelige Digte», og tillige angiver den som det sidste Afsnit i Samlingen: den hellige Gregorios', Theologens, Digte, som have faaet en anden Plads i Bogen, om end nogle deraf gjentages i Slutningen af Haandskriftet; hverken denne eller den første Fortegnelse omtaler de kyzikeniske Epigrammer, der i Haandskriftet staae umiddelbart foran de tre ældre Anthologiers Prooemier. Det virkelige Indhold af Haandskriftet er da følgende: Til de omtalte Indices slutte sig tre Blade med Epigrammer af forskelligt Indhold, som staae ligesom udenfor den øvrige Samling. Derpaa følger: 1) Paulos Silentiarios's Beskrivelse af Sophia-Kirken; 2) Ekloger af Gregorios Nazianzenos's Digte; 3) christelige Epigrammer; 4) Christodoros's Beskrivelse af Billedværkerne i Zeuxippos-Gymnasiet; 5) de kyzikeniske Indskrifter eller Epigrammer; 6) Prooemierne til Meleagros's Krands, Philippos's Krands og Agathias's Samling af nyere Digte; 7) erotiske,

8) anathematisk; 9) epitymbiske Epigrammer; 10) Gregorios Nazianzenos's Epigrammer af epitymbisk Indhold; 11) epideiktiske (beskrivende ell. rhetoriserende?); 12) pro-treptiske (formanende, moraliserende); 13) sympotiske og skoptiske Epigrammer; 14) Straton's *Μούσα παιδική*; 15) Epigrammer i forskjellige Versemaal; 16) blandede arithmetiske Problemer og Gripher eller Gaader, ogsaa Orakelsvar; 17) Johannes Gazes's Beskrivelse af en Verdenstavle i et Bad i Gaza eller i Antiocheia tilligemed 25 nyere blandede Digte; 18) Digte, som danne visse Figurer (Theokritos's Syrinx, Øxen, Eros's Vinger o. s. v.); 19) Anacreonteia; 20) Epigrammer af Gregorios Nazianzenos, nogle Gnomer af Samme, blandede Digte af byzantinske Forfattere samt endelig 10 Epigrammer over Vognstyrernes Billeder paa Konstantinopels Hippodrom og eet over det kalydoniske Vildsvin. Af dette Stof, som danner Haandskriftets Indhold, har Jacobs i sin Udgave udeladt en ikke ringe Deel, nemlig, foruden flere Digte hist og her, der allerede vare forekomne i tidligere Afdelinger, ogsaa hele Afsnit, saasom Paulos Silentiaris's Beskrivelse (Nr. 1), Eklogerne af den hellige Gregorios (Nr. 2), Johannes Gazes's Beskrivelse over Verdenskortet (Nr. 17), de anacreontiske Digte (Nr. 19) og nogle Partier af 20de Afsnit, navnlig den hellige Gregors Digte. Det øvrige Stof har Jacobs deelt i femten Bøger, som vel følge Haandskriftets Orden, men dog saaledes, at han har slaaet de sidste Afsnit sammen og givet nogle af Bøgerne (14de og 15de) selvgjorte Overskrifter. Tilføiet har han desuden de Epigrammer af den planudeiske Anthologie, som ikke findes i den palatinske, og en Samling af Epigrammer, som ere opbevarede hos de gamle Forfattere og paa Steenmonumenter. — Jeg har troet noget udførligere at burde angive Haandskriftets Indhold og i hvad Forhold Jacobs's Udgave staaer dertil, fordi man i Almindelighed er tilbøielig til ganske at identificere denne Udgave med Haandskriftet, en Bestræbelse, som træder plumpest frem i Schoells meget skjodesløse Behandling af dette Parti af Litteraturhistorien, men som selv hos den fordringsfulde Bernhardt er synlig og derhos vildledende med Hensyn til Spørgsmaalet angaaende Anthologiens Sammensætning.

Fr. Jacobs's Udgave med tilhørende Commentar er Hovedværket i den græske Anthologies Litteratur, og til dette Værk støtte sig alle de senere Arbejder, som bestaae dels i Udvalg af Epigrammer, mest til Skolebrug, dels i Fortolkning og Forbedringer af enkelte Digte i Samlingen*). Haandskriftet har ligget uændset, siden Paulsen sammenlignede det med Jacobs's Text; et simpelt og derhos feilfuldt Aftryk af denne Text er Tauchnitzer-Udgaven 1819; ja selv Fr. Dübners saalænge bebudede og forlods roste Udgave, hvoraf endelig første Bind er udkommet som *Variorum editio* i Paris hos Didot i

*) De ældre af disse ere anførte og bedømte af Franz Passow i Jahns Jahrb. f. Philol. u. Pädagog. III. 2. S. 58 ff. og VI. 1. S. 39 ff.; af nyere maa især nævnes: *Commentationis criticae de Anthologia græca pars prior*. Scr. Alph. Hecker. Lugd. Batav. 1852.

1864, indeholder ikke Spor af Originalhaandskriftets Benyttelse, men fremtræder som Aftryk af Jacobs's Udgave med nogle Rettelser mest i Noterne efter Salmasius's Varianter og nogle andre flere efter Conjecturer af de mange Philologer, som have givet Bidrag til dette Værks mere glimrende end solide Udstyrelse. Dog ikke blot Textens Beskaffenhed er endnu omtrent den samme, som den fremtraadte i editio princeps, men ogsaa de Paastande, som Jacobs i den første Begeistring og Glæde over den vistnok rige og interessante Skat, hvilken det var faldet i hans Lod at gjøre tilgængelig for det store Publicum, uden dybere-gaaende Undersøgelse havde opstillet om denne Anthologies Oprindelse og Forhold til ældre og yngre Samlinger af lignende Art, ere uden videre blevene ansete for sikre og have med faa og ubetydelige Modificationer holdt sig til vore Tider. Jacobs's Beretning herom er følgende *): Alle de ældre Anthologier, som vi nu kun kjende af Navn eller i Udtog, vare endnu til i det 10de Aarhundrede, og det var paa den Tid, da Videnskabernes Ven og Beskytter Konstantinos Porphyrogennetos lod gjøre Udtog af saa mange ældre Forfattere, at en ellers ubekjendt Mand, Konstantinos Kephelas paatog sig af alle de tidligere Epigramsamlinger at sammensætte en omfattende Anthologie. I denne Hensigt opløste han Meleagros's, Philippos's, Strato's og Agathias's Samlinger og udvalgte af hver af disse, vi vide ikke bestemt efter hvilke Grundsætninger, en stor Mængde Epigrammer, hvilke han efter Agathias's Exempel fordeelte efter deres Indhold, saaledes, at en Bog handlede om Kjærlighed, en anden indbefattede Digtene om Tempelgaver, en tredje Gravskrifter; ogsaa de satiriske og selskabelige Digte havde deres egen Afdeling, uden Tvivl ogsaa Beskrivelsen af Kunstværker; men dette Afsnit er tabt. Egne Afdelinger fyldte Epigrammer om christelige Gjenstande, andre de, som ere skrevne i blandede Versemaal og om blandede Æmner; endvidere udgjorde *Μοῦσα παιδική* en egen Afdeling. Alt dette indeholdes i det palatinske Haandskrift, der ogsaa selv er fra det tiende Aarhundrede. Efter denne Tid forsvandt de ældre Anthologier, og endog Konstantinos Kephelas's Anthologie blev truet af en lignende Skjebne. I det 14de Aarhundrede gjorde nemlig en i Litteraturen ikke ubekjendt Munk, Maximos Planudes, hvem Kephelas's Arbeide var faldet i Hænderne, et Udtog af dette Værk, idet han udelod en Mængde Digte, som enten vare af anstødeligt Indhold eller forvanskede, og inddeelte Resten efter Gjenstandene, som behandledes i dem, i syv Bøger, og de fleste af disse igjen i en Mængde alphabetisk ordnede Capitler. Hertil indskrænkede denne Epitomators Virksomhed sig og ingen anden Kilde havde han til sin Raadighed; dog have vi ham at takke for den tilfældige Fortjeneste, ved Benyttelsen af et fuldstændigere Haandskrift af Kephelas's Anthologie end det, som er kommet til os, at have bevaret et stort Antal af Epigrammer, som beskrive Kunstværker. Iøvrigt maa den Omstændighed, at Planudes's Text oftere er afvigende fra det palatinske

*) S. Fortalerne til den palat. Anthologie, hans Artikel i Ersch og Grubers allgem. Encyclop. B. 4, S. 260 f. og Fortalen til hans Delectus epigrammatum.

Haandskrifts, ikke forlede os til uden videre at troe, at han har benyttet flere og bedre Haandskrifter; disse Afvigelser skrive sig for det Meste fra Planudes's egne Conjecturer, af hvilke nogle mindre betydelige ere heldige, men en stor Deel vilkaarlige; de afvigende Læsemaader hos Planudes have derfor ikke større Auctoritet med Hensyn til Textens Forbedring end Conjecturer af Nutidens Critikere. — Saavidt Jacobs, hvoraf det vil sees, at han efter Haandskriftets Udgivelse betydelig har udvidet, hvad han med Forsigtighed yttrede i sine 1798 udkomne Prolegomena til Udgaven af Bruncks Analekter om Omfanget af Keph alas's Anthologie (hvorom der nedenfor vil blive Leilighed til at tale Mere); og dog har han selv i disse senere Paastande været mere tilbageholdende end de Philologer, som fulgte ham, blandt disse selv Passow, der uden videre (Jahns Jahrb. III. 2 S. 59) anseer hele Samlingen af Digte, som indeholdes i Palatiner-Haandskriftet, for at hidrøre fra Konstantinos Keph alas, og denne Mening om Identiteten af Keph alas's og den palatinske Anthologie træder frem i alle mig bekjendte Litteraturhistorier og hvor der ellers er Tale om Anthologien eller Anakreonteia, hvilke sidste Digte ene paa Grund af, at de findes eller fandtes i det palatinske Haandskrift, gjelde for at være samlede og ordnede af samme Keph alas*). Den eneste, som synes at have villet indskrænke Keph alas's Arbejde til hvad der indeholdes i 5—7 og 9—11te Bog af Jacobs's Udgave, er Weigand i en Afhandling de fontibus et ordine Anthologiæ Cephalanæ, i Rhein. Museum, Neue Folge 3die Bind; men efterhaanden, som han skrider frem i Undersøgelsen om denne Anthologies Kilder, og navnlig i det Tillæg til Afhandlingen, som findes i 5te Bind af samme Tidsskrift, bliver han mere og mere tilbøielig til ogsaa at tillægge ham ikke blot en Deel af 12te Bog, men ogsaa 13de og 15de Bog. Det er da vel værd at underkaste hele dette Spørgsmaal om Keph alas som Ophavsmanden til en Anthologie og om denne hans Anthologies Omfang en fornyet Prøvelse.

Jacobs betegner Konstantinos Keph alas som en ellers ubekjendt Mand, der levede i den første Halvdeel af det tiende Aarhundrede; men de Beviser eller, rettere sagt, Gisninger, han i Prolegomena p. LXXIV sqq. anfører som Støtte for denne sin Mening om hans Alder, ere meget løse: de rimeligste ere endda deels, at den nævnte Tid begunstigede

*) Jfr. bl. A. Mehlhorns Indledning til Udgaven af disse Digte p. 33. En Prof. Lindau gaaer i en Artikel, som har til Overskrift: Zur Kritik des Anakreon, i Zeitschrift f. d. Alterthumswiss. Septbr. 1841 Nr. 105 S. 873 ff. saavidt i Akrisie, at han for Alvor troer, at da den ældste Samling af anakreontiske Sange var gaaet tabt, har Konstantinos Keph alas først foranstaltet denne Samling efter mundtlige Overleveringer i Folket (i det 10de Aarh.), og hvad det Digt angaaer, som i Udgaverne i Almindelighed staaer først, nemlig *Θέλω λέγειν Ἀρσιδας*, saa anseer han det neppe for ægte, men snarere for et Fabrikat af Keph alas, der skal tjene som Indledning til hans Samling. Men den gode Professor har ingen Anelse om, at dette Digt just i det palatinske Hskft., som man seer af Spalletti's Facsimile, ikke staaer forrest, men som Nr. 23, hvilken Plads derfor ogsaa Mehlhorn har givet det.

deslige Arbejder, dels den Omstændighed, at der i en Marginalnote til 429de Epigram i 7de Bog berettes, at Kephala forelagde eller anførte (*προεβάλετο*) dette Epigram i den nye Kirkes Skole; da denne Kirke blev opført af Keiser Basilios den Makedoner (867—886), følger heraf, at han i ethvert Tilfælde ikke har levet før Slutningen af det 9de Aarhundrede. Et bedre og mere direct Vidnesbyrd for, at en Mand af dette Navn har levet i Begyndelsen af det tiende Aarhundrede, troer jeg at kunne paapege; i Fortsættelsen af Theophanes's Chronographie og i Georgios Monachos's Levnetsbeskrivelser af de nye Keisere fortælles i Anledning af et uheldigt Tog imod Bulgarerne under Konstantinos Porphyrogennetos's Mindreaarighed, at nogle Reliquier bleve førte fra Konstantinopel til Thrakien for at give Hæren Mod, og som de, der førte dem derhen, nævnes en af Hoffets eller Paladsets høie Geistlige, Konstantinos, kaldet Kephala og Konstantinos Balelias*). Med Undtagelse af dette Sted, som jeg ikke veed om er blevet benyttet hidtil af nogen Anden, kjendes Konstantinos Kephala's Navn og Virksomhed ene af nogle dels Overskrifter eller Indholdsangivelser (*λήμματα*) dels Marginalnoter til Anthologien, hvoraf det ene allerede er omtalt ovenfor. Af de andre er den vigtigste med Hensyn til hans Arbejde den Note, som er vedføiet Indledningsdigtet til Meleagros's Krands (Beg. af 4de B. i Jacobs's Udgave) og hvori det hedder, «at Meleagros sammensatte denne beundringsværdige Krands af Epigrammer i alphabetisk Orden (d. e. efter Digtenes Begyndelsesbogstaver), men at Konstantinos med Tilnavnet Kephala blandede dem, idet han sondrede dem i visse Capitler, nemlig erotiske for sig og anathematiske og epitymbiske og epideiktiske, saaledes som de nu ere ordnede i nærværende Bind»**). De tre andre Steder, hvori han nævnes, findes alle i Noterne til 7de Bog, som indeholder Gravidigtene, men de give kun ringe Oplysning om Hovedsagen; strax i Begyndelsen af denne Bog staaer i Randen en Bemærkning, hvori Scholiasten kun udtaler sin store Ærbødighed for den salig Herre Konstantinos Kephala, som har samlet de deri indeholdte Epigrammer***). Det

*) Theophan. contin. lib. VI p. 389 og Georg. Monach. p. 881 ed. Bonn. *Ἐξαγαρόντων οὖν τὰ σεβάσμια καὶ ζωοποιὰ ξύλα Κωνσταντίνου πρωτοπαπᾶ τοῦ παλατίου, τοῦ Κεφαλᾶ λεγομένου, καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Βαλελίας ἐν τῇ Θράκῃ, ἅπαντες προσκυνήσαντες καὶ ἐπομοσάμενοι συναποθνήσκουσιν ἀλλήλοις πανστρατὶ κατὰ Βουλγάρων ἐξώρμησαν.*

***) Ὁ Μελέαγρος ἐποίησε τὸν θανμάσιον τουτονὶ τὸν τῶν ἐπιγραμμάτων στέφανον συντάξεν δὲ αὐτὰ κατὰ στοιχεῖα ἀλλὰ Κωνσταντῖνος ὁ ἐπονομαζόμενος Κεφαλᾶς συνέχευεν αὐτὰ ἀφορίσας εἰς κεφάλαια διάφορα, ἤγουν ἐρωτικὰ ἰδίως καὶ ἀναθηματικὰ καὶ ἐπιτύμβια καὶ ἐπιδεικτικὰ, ὡς νῦν ἐποτέταται ἐν τῷ παρόντι πτυχίῳ. — Hecker mener p. 166, at Tilnavnet Kephala skriver sig fra, at han har inddeelt Anthologien efter Indholdet i de enkelte Hovedafsnit (cognominis *Κεφαλᾶς ratio inde repetenda videtur, quod Anthologiam pro argumento in singula distribuit capita, ὁ κεφαλαιωσάμενος*). Dette maa jeg lade staae ved sit Værd.

****) Ἀρχὴ τῶν ἐπιτυμβίων ἐπιγραμμάτων, ὧν ἐσχεδίασεν ὁ κύριος Κωνσταντῖνος ὁ Κεφαλᾶς, ὁ μακάριος καὶ ἀειμνηστος καὶ τριπόθητος ἄνθρωπος. Κύριος er en romaisk eller nygræsk Form; hvad han har meent med *ἐσχεδίασεν*, er uvist; thi at det er et Hastværk, har han dog vel ikke villet eller kunnet betegne.

andet Scholion, der staaer som Lemma i Texten, angaaer det 334te Epigram, et Mindedigt over en ung Mand Phrontor eller Phronton (Fronto), og Scholiasten beretter, at dette Digt blev fundet i Kyzikos, at Forfatteren er ubekjendt, og at det, ligesom nogle andre, blev afskrevet af salig Gregorios Kampsikos (eller Kampsikizon, *καμψικίζοντος*, som Paulssen læser; jfr. Hecker p. 167), hvorefter Kephelas satte det iblandt Epigrammerne (ligesom Nr. 327 og 429, hvor Scholiasten nævner samme Gregorios som Kephelas's Hjemmelsmand*). Endelig angives i en Note til Nr. 432, at hertil gik den Epigramsamling, som eiedes af salig Hr. Archivar Michael (*Μιχαήλ τοῦ χαρτοφύλακος*) og som han med egen Haand havde afskrevet efter Kephelas's Bog eller Exemplar. — Vi see altsaa først heraf, at Konstantinos Kephelas er gaaet saaledes frem, at han har ordnet de Digte, han har taget af Meleagros's Samling (eller, som Passow og Weigand mene, af et af en senere Haand gjort Udtog af denne Samling) efter Indholdet i fire Bøger, hvoraf den første indeholdt Kjærlighedsdigte, den anden Digte paa eller om Tempelgaver, den tredje Gravvers, den fjerde de saakaldte epideiktiske. Men hvad Scholiasten siger om hans Forhold til Meleagros, det, mener Jacobs i Prolegg. p. LXIX, maa ogsaa gjelde om Philippos's og Agathias's Anthologier, hvilke Samlingers Digte han ligeledes under disse Rubriker har optaget enten alle eller for en stor Deel. Dette er i sig selv meget rimeligt og maa betragtes som afgjort, naar det forudsættes, at disse Bøger, saaledes som de ere opbevarede i det palatinske Haandskrift, ere komne fra Konstantinos Kephelas's Haand, uden senere at have faaet nogen Tilsætning; men da maae vi dog tillige antage, hvad der ogsaa vel er en almindelig Mening, at disse ikke have været hans eneste Kilder, og at han navnlig ogsaa har optaget Digte af Forfattere fra Tiden efter Agathias næsten lige indtil henimod hans egen Tidsalder; exempelviis ville vi iblandt disse Forfattere blot nævne Patriarcherne Sophronios og Photios (VII, 679, 680, IX, 203), Leo Philosophen (IX, 200—203 og 4 andre Epigrammer i samme Bog), Kometas Chartularios (V, 265, IX, 586). At han endvidere har benyttet Copier af Indskrifter paa Gravmæler og i Templer, fremgaaer af hvad der ovenfor er omtalt. Men under den samme Forudsætning, at vi i disse fire Bøger have Kephelas's eget Værk og ikke en senere Bearbejdelse eller Interpolation deraf, maae vi dømme om dette hans Arbejde, at det er foretaget med ringe Omhu; ikke at tale om den Mangel paa Kritik og Smag, som viser sig i, at Godt, Middelmadigt og Slet er optaget ved Siden af hverandre, hvilket vel kan skrives paa den byzantinske Aands Regning — er der andre Feil, som ere mindre tilgivelige: for det Første en stor Vilkaar-

*) Lemma til VII Nr. 327. *Εἰς Κάσανδρον τὸν ὠραῖον ἐν Λαρίσση κείμενον μετεγράφη παρὰ Γρηγορίου τοῦ μακαρίτου διδασκάλου ἐξ αὐτοῦ τοῦ λόγιου (sic)*. Den ovenfor omtalte Marginalnote til VII, 429 lyder fuldstændig saaledes: *Εἰς γυναῖκα, ἣτις ἐκαλεῖτο Φιδίς· τοῦτο τὸ ἐπίγραμμα ὁ Κεφαλαῖς προεβάλετο ἐν τῇ σχολῇ τῆς νέας ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ μακαρίου Γρηγορίου τοῦ μαγίστου, hvor det er lidet klart, hvorledes ἐπὶ skal forstaaes.*

lighed med Hensyn til den Plads, som er givet mange Digte i de forskjellige Afdelinger, idet de enten slet ikke høre til den Classe, hvortil de ere henførte (jfr. Weigand Rhein. Mus. III. 2 p. 165 og Hecker p. 167 fg.) eller dog passe bedre til en anden Classe end til det Capitel, hvori de ere satte. Endvidere er der optaget mange Digte, som slet ikke kunne kaldes Epigrammer, bl. A. IX. Nr. 509, 527 Orakler, laante fra Herodot VIII. 96 og V. 56, ja endog IX. 703 i Versform et prosaisk Sted af Herodots 4de Bog, Cap. 91; men dernæst vidner det om en betydelig Skjødesløshed, at samme Epigram temmelig hyppig findes to Gange, og det ikke blot i forskjellige Afdelinger*), men endog i samme Afsnit, undertiden med ringe Mellemrum. Man kunde maaskee sige, at denne Skjødesløshed maa skrives paa senere Afskriveres Regning, navnlig paa deres, som ere Ophavsmænd til det heidelberske Haandskrift; men at dette ikke saa lige er Tilfældet, fremgaaer allerede af den Omstændighed, at disse sees at have viist særdeles Omhu med Hensyn til ældre Haandskrifters Sammenligning med deres Arbeide, og ikke blot bemærkes det undertiden udtrykkelig, at et Digt forekommer to Gange (*δῖς φέρεται* eller *κεῖται* i Marginalnoten til VI. 146 og 208), men det fremhæves endog som paafaldende i Marginalnoten ved VII. 343, at et vist Epigram findes to Gange ogsaa i Michaels Exemplar, der, som ovenfor anført, var afskrevet efter Kephalas's Original. Om iøvrigt Kephalas's Samling er saa fri for Tilføielser eller Udvidelser, som man almindelig troer, er vel ikke ganske afgjort; imidlertid mangler der Vidnesbyrd i modsat Retning, naar man ikke til saadanne vil regne, hvad der siges i Overskriften (Lemma) til VI. 269, at det der under Sappho's Navn optagne Epigram ikke findes i Michaels Collation, og at det ikke er bekjendt, hvorfra det er afskrevet**).

I Spidsen for femte Bog (hos Jacobs), den første af de fire, ved hvilke vi hidtil have dvælet, staaer som af en ubekjendt Forfatter (*ἀδέσποτον*) et af tre jambiske Vers bestaaende Indledningsdigt, hvilket Jacobs (Anth. P. III p. 50) er tilbøielig til at tillægge Konstantinos Kephalas; desuden staaer foran sjette og foran den største Deel af de følgende Bøger som Lemmata nogle prosaiske Indledningsord, om hvilke han i Prolegg. p. LXX sqq. uden videre Tvivl antager, at de skrive sig fra Kephalas selv. Dette er fremset som Paastand uden nogetsomhelst Beviis og er ogsaa ubeviseligt. Jeg vilde slet ikke have omtalt denne Gising, hvis den ikke stod i nøie Forbindelse med Hovedspørgsmaalet om Omfanget af Kephalas's Samling. Jacobs mener nemlig sammesteds, at denne hans

*) f. Ex. VI. 334 atter efter IX. 328, VI. 208 atter efter IX. 365, VII. 86 atter efter IX. 595, VI. 241 atter efter IX. 754.

**) *Ὡς Σαπφούς. Εἰς τὸ ἀντιβόλιον (ἀντιβόλιον, den nygræske Form af ἀντιβολή) οὐ κεῖται τοῦ κερροῦ Μιχαήλ· πόθεν οὖν ἐγράφη, οὐκ οἶδα.* Denne Michaels Afskrift eller Collation gik, som ovenfor bemærket, kun til VII. 432; men Marginalnoten til VII. 428 antyder, at selv dette dengang ældste Haandskrift af Kephalas's Anthologiebøger havde endeel Feil (*ἕως ἄθε ἀντεβλήθη πρὸς τὸ ἀντιβόλιον τοῦ κερροῦ Μιχαήλ· καὶ διωρθώθη τινὰ, πλὴν ὅτι κακῆνὸ σφάλματα εἶχεν*).

Samling ikke maa indskrænkes til de fire af Scholiasten nævnede Bøger, men at man i ethvert Tilfælde dertil maa regne alle de Bøger, foran hvilke saadanne prosaiske Indledningsord staae, altsaa ogsaa 10—12 Bog; endvidere vil han ikke nægte, at til samme «gamle» Anthologie har hørt det Afsnit, som indeholder de i forskjellige Versemaal forfattede Digte, altsaa den 13de Bog i den af ham udgivne Anthologie. Videre gaaer han ikke i de 1798 skrevne Prolegomena, altsaa paa en Tid, da han endnu kun løselig kjendte det palatinske Haandskrift eller dets Copie, men han erklærer der endnu Alt hvad der staaer foran Kjærlighedsdigtene (V) for at være Kephalas's Anthologie uvedkommende, og Alt, hvad der følger efter Digtene i blandede Versemaal, for at være sammenskrabet fra andre Bøger og, som det pleiede at skee, af Afskriverne føiet til Haandskriftet af Anthologien. Senere efter 1813 ere, som vi ovenfor have seet, af ham og hans Efterfølgere ogsaa de sidst omtalte to Partier dragne ind under Omfanget af Kephalas's Arbeide: med hvad Ret, skulle vi nu nærmere undersøge. De tre første Bøger behøve vi kun kortelig at omtale, da intet Spor peger hen paa Kephalas som Samler; der mangler i denne Henseende ethvert Vidnesbyrd eller Vink; en stor Deel af 1ste Bog og hele anden Bog har ikke engang epigrammatisk Form og tredie Bog indeholder Copier af 19 Indskrifter i et Tempel. Disse Bøger have Intet tilfælles med den Virksomhed, som tillægges Kephalas*), og der er intet indre Baand imellem dem og det Følgende. At der i de jambiske Digte og Hexametrene i 1ste Bog findes mange metriske Uregelmæssigheder, som ere Særkjendet for den senere byzantinske Poesie (i I. 94 endog Hexemetre, hvori der slet ikke tages Hensyn til Qvantiteten), vil jeg blot berøre, da der ikke kan knyttes nogen bestemt Tidsangivelse til disse Eienommeligheder; derimod maa jeg gjøre opmærksom paa, at man iblandt de faa navngivne christelige Versemagere støder under Nr. 122 paa et os fra det Foregaaende bekjendt Navn, Archivaren (*χαροσύλαξ*) Michael, der vel maa antages at være endeel yngre end Kephalas. — Hvad de følgende Partier af den palatinske Anthologie angaaer, da er det meget sandsynligt, at Kephalas selv foran sit Udtog af de ældre Anthologier har sat de Prooemier af disse Anthologier, som udgjøre 4de Bog i Jacobs's Udgave og foran hvilke ogsaa i Haandskriftet Oplysningen om Beskaffenheden af hans Arbeide staaer. Nu følge de fire Bøger, som efter Scholiastens Vidnesbyrd have udgjort Kephalas's Anthologie. Jacobs mener rigtignok (Prolegg. LXIX sq.), at Scholiasten nøies med ligesom eksempelvis kun at angive de fire Capitlers Indhold, men har villet betegne de øvrige Afsnit af samme Samlers Arbeide ved de tilføiede Ord: «saaledes som de nu ere ordnede i det nærværende Bind» *ὡς νῦν ὑποτίταται ἐν τῷ παρόντι πινκτίῳ*). Deri vilde vi kunne give ham Ret, hvis han ikke ved den samme Samler forstod Konstantinos Kephalas. Ganske vis synes han

*) De korte Indledningsord foran den Deel af Haandskriftets første Bog, som er optagen i Jacobs's Udgave, har ikke engang han gjort gjeldende som Kjendetegn paa Kephalas's Haand.

dog ikke at have været i sin Sag, siden han slutter med den Bemærkning, at det var ønskeligt, at Scholiasten havde forklaret Tingen tydeligere, saa at man med Sikkerhed kunde vide, hvilke Dele af Haandskriftet der ere afskrevne efter Kephala's egen Anthologie og hvilke der ere tilsatte af senere Afskrivere. Men det har nu Scholiasten desværre ikke gjort, og vi kunne ikke være tjente med at gribe efter Skygger. Som Sagen staaer, have vi ene Scholiastens Vidnesbyrd at holde os til med Hensyn til Omfanget af Kephala's Anthologie, og jeg tager endog i Betænkning at udstrække det til det lille Afsnit, som udgjør tiende Bog hos Jacobs, *Protrectica*, skjøndt dette Afsnit har nogen Lighed i Charakter med de foregaaende og i Overskrifterne over de enkelte Digte bærer til Skue endeel Navne paa Forfattere, som ogsaa have ydet Bidrag til de Capitler, til hvilke det slutter sig. Dog gjelder dette mest om Begyndelsen af dette Afsnit; længere hen falder Uligheden mere og mere i Øinene, naar man støder paa lange sammenhængende Rækker af Digte af samme Forfatter; desuden indeholdes deri ikke Digte af de to frugtbare Forfattere, Anthologiesamlerne Meleagros og Philippos, og overhovedet ikke Digte af ældre Forfattere uden imod Slutningen, men selv disse gamle Navne over flere af de sidste 20 Digte ere mistænelige, da de samme Digte næsten alle hos Planudes ere betegnede med nyere Navne eller ere anonyme. Det seer næsten ud, som om de skrive sig fra Citater hos forskellige bekendte Skribenter, der af Ophavsmanden til dette Afsnit ere uddragne og optagne her i Slutningen for at gjøre dette Afsnit noget fyldigere. Paa den anden Side findes der i dette Capitel maaskee intet Bidrag fra Tiden efter Justinian. — Heller ikke i ellefte Bog, der, hos Jacobs har Titelen: *Συμποτικά καὶ Σκωπτικά*, er der optaget Digte af Meleagros, men dette Afsnit har overhovedet et andet Præg, end de foregaaende. Her findes nemlig meget jævnlig hele Rækker af Digte af samme Forfatter samlede paa eet Sted, en Orden, hvortil der allerede gjøres Tilløb i det nærmest foregaaende Afsnit, men som der i de Bøger, hvilke med Sikkerhed kunne tillægges Kephala, endog synes at være en vis ængstelig Bestræbelse for at undgaae eller som dog kun er fulgt undtagelsesviis og sjelden ved enkelte meget frugtbare Digtere. Endvidere er der her, hvad der ogsaa kun sparsomt er Tilfældet med Stoffet i de samme foregaaende Bøger, endeel Underafdelinger efter den specielle Gjenstand for Satiren; allerede Jacobs har gjort opmærksom paa denne Egenhed (*Prolegg.* p. LXXIII) ligesom ogsaa paa, at dette i Haandskriftet er betegnet ved *Lemmata*, f. Ex. *εἰς γράαν, εἰς λατρύς, εἰς γραμματικούς, εἰς φιλοσόφους, εἰς μάντις* o. s. v. Flere af de her benyttede Forfattere forekomme enten slet ikke eller sparsomt i de sikke fire Bøger, og de allerfleste, som nævnes, ere ældre end Agathias; de mest fremtrædende af disse Forfattere ere Ammianos, Lukillios, Lukianos og Nikarchos (hvoraf de to mellemste især danne Hovedgrupperne), og til disse slutte sig Antiochos, Apollinarios, Philon, Pollianos og mange flere, som deels med Vished vides at have levet deels efter al Sandsynlighed have levet i Løbet af de to første Aarhundreder efter Chr. Dette er

allerede fremhævet af Passow (Jahns Jahrb. III. 2 S. 61 f.), der antager, at der til Grund for denne 11te Bog af Anthologien ligger den herakleotiske Grammatiker Diogenianos's *ἐπιγραμμάτων ἀνθολόγιον*, som danner et Mellemed imellem Philippos's og Agathias's Arbeide. Diogenianos levede under Hadrian. Denne Formodning staaer paa svage Fødder, men er dog rimeligere end Heckers Hypothese (p. 25 sqq.), at denne Bogs Hovedkilde er en ellers knap omtalt Blomstersamling af den frugtbare, men temmelig færske Epigrammatiker Palladas fra Begyndelsen af det 5te Aarhundrede, af hvem der vel er optaget en Mængde Digte i denne Bog, men som neppe har udgivet nogen Samling, der indeholdt Andet end hans egne Epigrammer. Hvorom Alting er, have ogsaa enkelte Digtere, som ere yngre end endog Palladas, ydet Bidrag til den i denne Bog indeholdte Samling, og selv Lukianos naaer neppe op til Diogenianos's Tid, saa at det i ethvert Tilfælde er meget uegentligt, at den sidste Anthologie, hvilken vi kun kjende af en kort og ingenlunde tydelig Omtale hos Suidas (Tom. I. p. 591), kan siges at være Kilden til denne Bog. — Tolvte Bog dannes af Sardianeren Strato's Samling, hvis frække og raae *Μοῦσα παιδική* indbefatter en Mængde Bidrag bl. A. af Meleagros, men Broderparten af Indholdet er af Strato selv. At denne 12te Bog er et af Kephala's foretaget Udtog af Stratos Samling, som Jacobs mener, er der aldeles ingen Grund til at antage; det er en afsluttet ældre Anthologie, som er Kephala's og hans Virksomhed aldeles uvedkommende. Om Stratos Levealder er man ikke enig; Nogle sætte ham under Hadrian, altsaa samtidig med Diogenianos, Andre under Septimius Severus. — En anden ældre Samling og det en Samling, som vel er lille af Omfang, men af ikke ringe Værd, udgjør trettede Bog, Digte af Forfattere, hvoraf de allerfleste have levet før Chr. F. og hvoraf en Deel ere berømte Navne. Denne Bog indeholder Digte i forskjellige Versemaal, hvilke Weigand (V. 2 S. 279) og Hecker p. 126 sq. mene, næsten alle ere tagne af Meleagros's Krands. Kephala's har dog neppe kjendt denne Samling eller dens Kilde, da han ellers vistnok vilde have optaget de fleste af Digtene i de vedkommende Afsnit af hans Anthologie iblandt de anathematiske og epitymbiske Epigrammer (VI og VII hos Jacobs), hvortil de efter deres Indhold høre, tilmed da han ellers er langtfra at være kræsen med Hensyn til Versformen*). Jacobs har imidlertid ikke villet udelukke dette Afsnit fra Kephala's Anthologie, skjøndt det mangler det Særkjende paa Ægthed, som han har opstillet, den prosaiske Indledning i Lemma; men hvor bedragersk dette Kjendetegn er, viser noksom den fjortende Bog, hvilken Jacobs vistnok vilde have medregnet til «den gamle» Anthologie, hvis han, dengang han skrev sine Prolegomena, havde vidst eller lagt Mærke til, at denne Bog — som i Fortegnelsen foran Haandskriftet har Titelen: *Ἀριθμητικά καὶ γρίφα [γρίφοι] συμμίχτα*, men

*) Lignende Versforbindelser, som de, der forekomme i denne Bog, finder man f. Ex. VII. 728 (v. Archilochius maior og Phalæcius).

som han har givet en anden Overskrift og foretaget nogle andre Forandringer med — har Indledningsord i Lighed med de fleste foregaaende: og dog er maaskee ingen Deel af den palatinske Anthologie fjernere fra Keph alas end denne. Det er en Blanding af arithmetiske Problemer og Gaader, næsten alle uden Forfatterens Navne, samt Orakler, hvoraf de fleste ere bekendte andenstedsfra, tagne af Historieskrivernes (navnlig Herodots) og Grammatikernes Skrifter; to af dem, nemlig Nr. 80 og 95 ere endog prosaiske, tagne det første af Herodot I. 91, det andet af VII. 169; nogle andre af disse Orakler ere i Jamber eller elegiske Vers. Især Gaaderne bære tydelige Spor af en seen byzantinsk Tid *) (Vers, hvori blot Stavelserne ere talte uden Hensyn til Qvantiteten, Ordspil, fremkomne ved den lige Lyd af *η* og *σι* o. fl.). Iøvrigt kan jeg kun eftervise en bestemt Tid i den byzantinske Litteratur for tre af disse Gaader; men disse Digte paa dette Sted røbe just allertydeligt den i denne Bog indeholdte Samlings sildige Oprindelse. Nr. 5, 35 og 58 ere af Michael Psellos den Yngre, iblandt hvis deels i elegiske, deels i jambiske, deels i de saakaldte politiske Vers forfattede Gaader de findes udgivne som Nr. 4—6 i Boissonade's Anecdota græca Vol. III p. 430 sq. De kunne ikke være skrevne før Midten af det 11te Aarhundrede, og det er da umuligt, at den Samling, hvori de findes, skyldes Keph alas. Rimeligviis vil det ved Eftersyn i fuldstændigere Haandskrifter end det, som Boissonade havde, vise sig, at flere end disse tre af de i 14de Bog indlemmede Gaader ere af samme Michael Psellos **). Femtende Bog endelig, hvori der hos Jacobs under den selvgjorte Titel: *Συμμικτά τινά* er slaet sammen Alt hvad han endnu vilde optage af Resten af Haandskriftet, i hvilket dette Stof udgjør fire Capitler, er af samme brogede og ringe Beskaffenhed som den foregaaende Bog, da den foruden Legene med figurerede Digte (*Τεχνοπαίγνια*), hvoraf flere vistnok skrive sig fra den alexandrinske Tid, mest indbefatter Digte af byzantinske Forfattere, hyppig af religieust eller epitymbisk Indhold; vi træffe her ingen af de Digtere, hvis Navne ere almindelige i de tidligere Bøger (Agathias, Antipater, Leonidas, Meleagros, Philippos o. Lign.) og overhovedet intet ældre Navn, men derimod Navne som Anastasios den Læspende (*ὁ τραυλός*), Arethas (Erkebiskop i Kaisareia omtr. 920, altsaa samtidig med Keph alas), Ignatios, rimeligviis den samme Ign.

*) Dette synes selv Indledningsordene at antyde: *Γυμνασίας χάριν καὶ ταῦτα τοῖς φιλοπόνοις προτίθημι, ἵνα γνῶς τί μὲν παλαιῶν παῖδες, τί δὲ νέων.*

***) Boissonade har udgivet dette Skrift af Psellos efter et pariser Haandskrift, der kun indeholdt 18 Digte; men meget fuldstændigere Haandskrifter af disse Gaader findes i andre Bibliotheker (Fabr. bibl. Gr. X p. 77 Harl.); Leo Allatius havde, som man seer af hans Afhandling om Psellerne (bagved den ældre Udg. af Fabr. bibl. Gr. Vol. V p. 47) et Haandskrift, som indeholdt 41 Digte; de 3 første af Gaaderne, som ere skrevne i politiske Vers, ere udgivne i Fabr. bibl. gr. XI p. 699 Harl. At det er den yngre Psellos, Michael Dukas's Lærer, sees af Titelen hos Fabricius og Boissonade: *Τοῦ σοφωτάτου Ψελλοῦ πρὸς τὸν βασιλέα Μιχαὴλ τὸν Δούξαν αἰνίγματα. Στίχοι, πολιτικοὶ, ἠρωελεγεῖοι, λαμβικοί.* Gaadernes Løsning staaer som Overskrift over hvert af Digtene.

μαγίστωρ τῶν γραμματικῶν, som ogsaa er Forfatter til et af de christelige Digte Nr. 109 i 1ste Bog, og som levede i Slutningen af det 9de Aarhundrede, Kometas, som antages at have levet i det 10de Aarhundrede og, som det synes, er forskjellig fra den ovenfor nævnedes Kometas Chartularios; han praler af sine Fortjenester af Homers Text, og skriver saa jammerlige Vers, at de endog have vakt Scholiastens Modbydelighed og Harme*); endvidere Konstantinos Rhodios, hvem Reiske uden Grund holder for den samme som Konstantinos Kephala: dog var han omtrent samtidig med ham; hans Digt Nr. 15, hvilket indeholder Selvroes og af Jacobs karakteriseres som «pessimi versificatoris foetus», falder efter Indholdet imellem Aarene 906 og 911; endelig en anden Konstantinos, med Tilnavnet Sikelos og hans Modstander Theophanes, af hvilke tvende ingen synes at have været ældre end Konstantinos Kephala (jfr. Weigand l. c. p. 284).

Efter hvad der hidtil er forklaret, kan jeg kun erkjende Konstantinos Kephala for Samler af den mindre Deel af denne Anthologie; men da min Mening om den saakaldte palatinske Samlings Tilblivelse og Alder staaer i nøie Forbindelse med Spørgsmaalet om det heidelbergiske Haandskrifts Beskaffenhed, vil det her være Stedet til at føie en nærmere og mere i det Enkelte gaaende Beskrivelse af dette Haandskrift til hvad jeg ovenfor leilighedsviis har bemærket derom. Dets ydre Eiendommelighed er beskrevet af Jacobs i Prolegomena og i Begyndelsen af 3die Bind af hans Udgave, af Hase (hvis Optegnelser ere aftrykte i Dübners Udgave p. XII sqq.), af Fr. Wilken i *Gesch. d. Bildung o. s. v. d. Heidelb. Büchersamml.* S. 275 og af A. I. Paulssen i Fortalen til hans Collation; af disse har Jacobs ikke selv seet Haandskriftet, men holdt sig til hvad der var meddeelt ham af Uhden, der havde undersøgt det, medens det var i det vaticanske Bibliothek; de tre andre derimod have selv syslet med det paa det Sted, hvor det opbevaredes, Hase i Paris, de to sidste i Heidelberg. Denne Pergament-Codex er i lille Folio eller langagtigt Qvart, hver Side i to Colonner, skrevet med smukke Træk af flere Hænder; men hvor mange Afskrivere der have haft at gjøre dermed, derom ere Beretningerne afvigende fra hverandre. Hase synes at antage, at hele Haandskriftet, paa de første paaklistrede Blade nær, er skrevet af een Haand; men dette er feilagtigt; det er aabenbart, at to Afskrivere have arbejdet derpaa, af hvilke den ene har skrevet Indholdslisten paa første Blad og Alt fra Begyndelsen af 1ste Bog til S. 452, hvor en anden Haand begynder; men den første Haand træder atter frem S. 644 og vedbliver lige til henimod de sidste Blade. Den første Haand, som har brugt mange Forkortninger af Stavelserne, kalder Jacobs den ældre, den anden, som paa Grund af, at den sjældent anvender Forkortninger, er let at læse, den yngre; Wilken derimod anseer den første Haand for noget yngre, den anden, som han siger, gaaer fra

*) S. Marginalnoten til Nr. 37 og Nr. 40 *δυσκόμισα, ἄκοσμα ταῦτα τοῦ Κομητᾶ πάντα ἔπη*, med tilføiet Spottedigt, som vil blive anført nedenfor.

p. 453 til Enden (d. e. til S. 614, hvormed det overskaarne Haandskrift nu ender), for ældre; men Paulssen, der, fordi han har havt Leilighed til længe at undersøge og sammenligne Alt i det Enkelte, maa ansees for paalideligst, erklærer begge Hænder for samtidige og anfører som Beviis herfor, at den første Afskriver jævnlig har rettet den andens Skrift. Det Øvrige, nemlig de tre andre foran paaklignede Blade, Skriften paa enkelte oprindelig blanke Sider hist og her i Bogen (Jacobs nævner S. 488 og 568, Paulssen ogsaa S. 518—524) og nogle af de sidste eller i ethvert Tilfælde det sidste Blad i den tabte Deel af Haandskriftet, er nyere end det Andet, og deri sporer Jacobs forskellige Hænder, Paulssen derimod gjenkender en og samme Haand paa alle disse Steder, hvori han har havt Leilighed til at sammenligne Trækkene. Denne sidste Haand skal være meget plump, fuld af Forkortelser og vanskelig at dechiffere. Endelig ere i en stor Deel af Haandskriftet mange Steder skamskændede ved en senere temmelig uvidende Persons (nefarius homuncio kalder Paulssen ham) Rettelser og Conjecturer. Hvad Haandskriftets Alder angaaer, da ere saa godt som alle de hidtil nævnede Lærde (og med Hensyn til de deri indeholdte Anacreontea ogsaa Spalletti og Levesque*) komme til det Resultat, at det er skrevet i det tiende Aarhundrede; Hase troer endog, at Hovedbestanddelen deraf er fra det 9de, Skriften paa de paaklignede Blade derimod fra det 12te eller 13de Aarhundrede; ene Paulsen lader Spørgsmaalet om Alderen henstaae uafgjort. — Denne Beskrivelse af Haandskriftet er temmelig mager og ufuldstændig; ikke engang det faaer man at vide, af hvad Beskaffenhed Skriften er i Marginalnoterne (Lemmata ere Dele af Texten) uden forsaauidt som Paulssen siger, at disse ved Forkortninger af Ordene skaffe Fortolkeren mest Bryderi og ere skrevne saa skjødesløst, at næsten hvert Ord maa udfindes ved den møisommeligste Gisning**). Dette er dog en stor Overdrivelse af den gode Mand, der overhovedet lægger an paa at skaffe sit Arbeide Paaskjønnelse ved Skildringen af dets overvættes Besværlighed (Dübner kalder ham *κομπομικρολόγος*); Jacobs har ladet aftrykke baade Lemmata og Marginalnoterne med Forkortelserne og Siglerne; men for den, som kan Græsk, ere de, paa enkelte Ord nær, ikke saa vanskelige at forstaae, naar ellers Notens Mening ikke er uklar. At dømme efter den Deel af Haandskriftet, hvoraf Spalletti har udgivet et kobberstukket Facsimile (de 16 Blade, som indeholde Anacreontea) ere Marginalnoterne endog lettere at læse end Texten i samme Parti; de ere vel skrevne af en anden, men dog smuk og, som det synes, temmelig gammel Haand. Baade Lemmata og Marginalnoterne angive gjerne de enkelte vedkommende Epigramforfatteres Navne, eller at disse ere ubekjendte, men desuden indeholde

*) Notice du manuscrit de la bibliothèque nationale, dit l'Anacreon du Vatican, par le citoyen Levesque i Notices et extraits des manuscrits de la bibl. nationale T. V p. 465 (1801).

***) Paulssen Prooem. p. VIII: Marginalia quum ipsis vocabulorum decurtationibus plurimum interpreti negotii facessant tum ita negligenter ac defunctorie sunt scripta, ut quævis propemodum singula (!) vox difficillima sit coniectura expiscanda.

de mange Bemærkninger, og det saaledes, at meget hyppig, ogsaa i Henseende til disse, Marginalnoten snart kortere snart udførligere gjentager, hvad der staaer i Lemma; dog give paa flere Steder Marginalierne ogsaa adskillige Notitser, som ikke forekomme i Lemmata. For en stor Deel er Indholdet i begge vel laant fra, hvad disse Scholiaster forefandt af ældre Noter i de Afskrifter, som de benyttede, men Adskilligt synes ogsaa at tilhøre dem selv; dog er det meget vanskeligt, for ikke at sige umuligt, at sondre disse tvende Bestanddele i Scholierne, af hvilke Scholier Lemmata synes at være de ældre, Marginalnoterne de yngre. Indholdet baade af Lemmata og Marginalierne er af meget forskjelligt Værd; de meddele mange gode Oplysninger, baade historiske og exegetiske, men heller ikke saa ganske faa, som ere usikre eller aabenbart urigtige, og ved Siden heraf findes der rundt omkring en Masse Futiliteter og barnagtige Notitser, især Udbrud af Scholiastens egen Følelse eller Sindsstemning ved Læsningen af et eller andet Digt, hvilken Stemning giver sig Luft deels i et enkelt rosende eller dadlende Prædicat (*ἀγαθόν, ὠραῖον, ἀστεῖον, χρήσιμον, θαυμασιόν, ἀδιανόητον, μιαιρόν, αἰσχρορρογίατον*), deels i Dadel og Spot over Hedningerne (f. Ex. Indledningen til 1ste Bog, Noten til Slutningen af VII. 362), ja over enkelte nærmere betegnede Personer eller deres Arbeide; over den bekjendte* spottende Gravskrift af Simonides VII. 348, hvor der siges: «Her ligger jeg Timokreon fra Rhodos, der har drukket meget og ædt meget og talt meget Ondt om Mennesker,» staaer det snurrige Lemma: «Ganske saadan en Tænkemaade og saadanne Manerer havde min Morbroder» *). Ogsaa det maa fremhæves, at der jævnlig forekommer nygræske (romaiske) Ord som Forklaring af helleniske, endog i Lemma til VII. 204 af et saa bekjendt Ord som *αἴλουρος*, en Kat, *ὁ παρὰ Ῥωμαίοις λεγόμενος γάιτος* (hos Andre *κάτιτος*, hos Suidas, som under *Οἰκογενής* citerer de to første Vers af VII, 205, *κάτιτης*): en Forklaring, som synes at røbe en temmelig seen Periode. Der forekommer ogsaa hist og her Tidsangivelser, hvoraf nogle ere meget vage og almindelige**); men om andre, der give et bestemtere Vink og have været benyttede eller kunne benyttes til at bedømme Samlingens Alder, kan man kun sige dette, at de ikke kunne være skrevne før det 10de Aarhundredes sidste Halvdeel, og at

*) *Εἰς Τιμοκρέοντα οὐτινος τὴν γνώμην πᾶσαν καὶ τὴν συνήθειαν* (eller, som Andre læse Siglen, *σύνεσιν*) *εἶχεν ὁ θεῖός μου*. Ogsaa den nylig omtalte Versemager Kometas er meget haardt medtaget i Marginalnoten til XV. 40:

*Κομητὰ Θερασίτης μὲν ἦσθα, πῶς δὲ γε
Ἀχιλλέως πρόσωπον εἰσέδους τάλαν
ἄπαγε ταῦτα τῆς ἀμούσου καρθίας
καὶ βάλλε γ' ἐς κοράκας ἢ κύφων ἐπέρ
τὰ κοπρίας γέμοντα σαθρίαν ἔπη.*

***) f. Ex. Lemma til IX. 58, at Templet i Ephesos nu er aldeles forladt ved Christi og St. Johannes's Naade, og Lemma til et Digt af Krinagoras IX. 291, hvori Roms Vælde under Keiserregjeringen sammenlignes med Egens Urokkelighed: *Νυνὶ δὲ πάσης θρονὸς ἔστιν ἑλεεινότερα.*

adskillige af dem rimeligviis ere skrevne endnu senere. Dette gjelder fornemmelig om den Maade, hvorpaa Konstantinos Kephala og Archivaren Michael omtales i de forhen anførte Marginalnoter, men synes ogsaa at kunne anvendes paa Lemma til IX. 81, hvor Keiser Romanos (d. 1ste el. 2den?) nævnes, og endnu mere paa Marginalnoten til I. 10 Vers 30, i Anledning af en Kirkes Forskjønnelse ved Juliana, en Datter af Anic. Olybrius og Placidia: *Μένουσι πάντα μέχρι τῆς σήμερον εἰσεὶ πεντακοσίοις*. Olybrius ægtede Placidia i Aaret 464 og blev Keiser 472. Iøvrigt er det ikke almindelige Afskrivere, der have havt at gjøre med dette Haandskrift; der er, som jeg allerede ovenfor har havt Leilighed til at berøre, anvendt en usædvanlig Omhu ikke blot med Hensyn til Skriften, men ogsaa med Hensyn til Behandlingen af Texten, navnlig ved Sammenligning af flere Haandskrifter og ved Paapegelse af Feil eller Lacuner eller Gjentakelser *); dog omtales forskjellige Haandskrifter kun i de fire Bøger, som ovenfor ere tillagte Kephala, og af disse Haandskrifter var Michaels, som ogsaa allerede ovenfor anført, ufuldstændigt; et andet angives at være sammenlignet indtil IX. 460, men den samme Bemærkning om Sammenligning af Haandskrifter indtil et vist Sted af Bogen, synes, efter Udgiiverens Yttring sammesteds at dømme, ogsaa at gjentages i flere andre Partier af vor Codex. Overhovedet spores det, at en ikke ulærd Mand har ledet dette Arbeide, om han end har brugt flere Medarbeidere som Afskrivere, og ham maa man vel ikke blot tilskrive Redactionen af Marginalnoterne, men ogsaa ansee for Ophavsmanden til Samlingen, som den i sin Heelhed foreligger i det heidelbergiske Haandskrift. Nogen dybere Plan er ikke kjendelig ved dette Arbeide; hans eneste Opgave synes at have været at forene, hvad der til hans Tid fandtes af Anthologier af Epigrammer eller Samlinger af andre Smaadigte i eet Corpus eller Bind, alt som han kunde overkomme dem, uden Orden i Tidsfølgen. Det har vel, som man seer af den første Indholdsfortegnelse, fra Begyndelsen af været Compilatorens Tanke at optage bl. A. de tre mest bekjendte Anthologier af Meleagros, Philippos og Agathias; men disse fandtes ikke mere i deres oprindelige Skikkelse, og han har derfor maattet nøies med Proemierne og Kephala's Omdannelse eller Udtog af de ældre Anthologier, ordnet efter Agathias's Mønster: og dette er den vigtigste, men langt fra ikke den ældste af de mange Samlinger, som ere forenede i dette Bind. Denne større Samling er kun afbrudt ved de

*) Ofte staaer i Margen *σφάλμα* eller Lignende. Afskrivernes Iver for at bevare Alt, hvad der fandtes i ældre Haandskrifter, gaaer saa vidt, at de end ikke have forsmaaet at medtage enkelte afrevne og meningsløse Vers, der vare levnede af et heelt Digt, eller ufuldstændige Digte, men i Margen er vedføiet: *ἔστι τὰ λείποντα τοῦ ἐπιγράμματος* (I. 18) eller *ἐκλίπει* (XII. 26); paa andre Steder, hvor Afskriveren har været i Tvivl om, hvorvidt Digtet var fuldstændigt, har han ladet en Plads staae aaben; men Scholiasten tilkjendegiver sin Mening ved Noten: *οὐ λείπει, ὡς οἶμαι* (efter VI. 125, 143).

imod Compilatorens første Anordning *) som ottende Bog indskudte Epigrammer af Gregorios Nazianzenos, hvis Digte vor Samler overhovedet har havt en saa stor Forkjærlighed for, at han har anbragt dem baade i Begyndelsen og i Midten og i Slutningen af sit Arbejde, ikke uden endeel Gjentagelser af samme Stof. Til Kephalas's Anthologie slutte sig nogle beslægtede Bestanddele af uvis Oprindelse og Tid, og nogle ældre selvstændige Samlinger, og paa begge Sider omgives denne Kjerne af forskellige, af hverandre indbyrdes uafhængige og ueensartede Samlinger og Digte, for den største Deel af byzantinsk Indhold og af seen Oprindelse. En Følge af denne næsten tilfældige Forening af flere hverandre uvedkommende Bestanddele ere de hyppige Gjentagelser af de samme Epigrammer i de forskellige Afdelinger, en Uagtsomhed, der, som vi ovenfor have bemærket, endog kan lægges Kephalas til Last, om end i mindre Grad. Samlingen i sin Heelhed altsaa er, efter hvad der ovenfor er forklaret, ikke ældre, end at man i det Høieste kan sætte den i det ellefte Aarhundredes sidste Halvdeel; maaskee er den endog noget yngre, og ældre end dette Tidspunkt kan selvfølgelig Haandskriftet ikke være, tilmed da deri er optaget Digte af Psellos den Yngre, ligesom ogsaa de saakaldte arabiske Taltegn, som findes foran hvert Epigram og uimodsigelig hidrøre fra Afskriverne selv (jfr. Paulssen Prooem. p. XII) vel burde have gjort de Lærde betænkelige ved at anwise det en høiere Alder. Men paa den anden Side er jeg tilbøielig til at ansee dette Haandskrift for at være samtidigt med Samlingen selv, eller, med andre Ord, at være Originalhaandskriftet af den af Compilatoren dannede **farrago** af Samlinger, som han forefandt. Meget bekjendt eller udbredt ved Afskrifter kan denne Anthologie ikke have været; i ethvert Tilfælde er den heidelbergse Codex det eneste Exemplar deraf, som eksisterer nu, og neppe kan noget andet Haandskrift i Bibliothekerne, der indeholder Epigrammer**), med nogenlunde Sikkerhed henføres til denne Kilde med Undtagelse af dem, som beviislig ere Afskrifter eller Udtog, som Lærde have gjort af vort Haandskrift, medens det var i Heidelberg eller i Landflygtighed.

Sluttelig vil jeg her endnu gjøre opmærksom paa den Modsigelse, som der er imellem Jacobs's Yttring i Begyndelsen af Commentaren til Anthologien, at de foran Haandskriftet paaklæbede Blade ere af en nyere Haand fyldte med 34 Epigrammer af forskjelligt Indhold, der synes at være uddragne af den planudeiske Anthologie, og Hases Paastand, at disse Epigrammer (hvoraf han tæller 32, men kun anfører Begyndelsesordene af 31) ere skrevne af en Haand fra det 12te eller 13de Aarhundrede; thi Planudes levede,

*) Jfr. den anden Indholdsfortegnelse; i Slutningen af Bindet, hvor de skulde have staaet, bemærkes derfor ogsaa i Marginalnoten: *Προεγράφησαν ἅπαντα εἰς τὰ λοιπὰ ἐπιγράμματα εἰς τὸ τέλος τῶν ἐπιτυμβίων.*

**) Af Epigrammer, som findes i et pariser Haandskrift, har Cramer udgivet en heel Deel i Anecdota Paris. Vol. III.

som bekjendt, i det 14de Aarhundrede. Iøvrigt findes disse Epigrammer, maaskee paa eet eller to nær, alle hos Planudes, og det Samme er Tilfælde med alle dem, som staae i Haandskriftets p. 488 og af Jacobs med Uret ere indlemmede i det palatinske Haandskrift i Slutningen af 9de Bog (Nr. 823—827), samt med dem, som ere tilskrevne p. 568, men som paa eet nær allerede findes optagne paa andre mere passende Steder i den palatinske Anthologie; til Spottedigtene, blandt hvilke de her staae, høre de færreste af dem, selv ikke det eneste, som ikke staaer i de foregaaende Bøger, og som er udgivet af Jacobs som Nr. 442, hvilket maa henføres til de epitymbiske eller epideiktiske; hos Planudes staaer det IV. 4 iblandt Epigrammerne om Portraiter af Fyrster.

Den lærde Munk Maximos Planudes's Anthologie, hvis Titel i Aldinerudgaven 1550, hvilken jeg har benyttet, er *Ἀνθολογία διαφόρων ἐπιγραμμάτων ἀρχαίοις συντεθειμένων σοφοῖς ἐπὶ διαφοροῖς ὑποθέσεσιν, εἰς ἑπτὰ τμήματα διηρημένη*, er ligesom Agathias's og Kephalas's Anthologier indeelt i visse Afsnit eller Bøger efter de Hovedæmner, der behandles i dem, men hver af Bøgerne, paa femte og syvende nær, indbefatter igjen efter det specielle Indhold eller de forskjellige Personer og Ting, som omtales deri, et vist Antal alphabetisk ordnede Capitler (f. Ex. 1ste Bog: *εἰς ἀγῶνας, εἰς ἄμπελον, εἰς ἀναθήματα, εἰς ἀναπήρους, εἰς ἀνθροῖους* . . . Cap. 14 *εἰς βρέφη, 15 γάμον, 20 δένδρα* o. s. v. indtil Cap. 91, det sidste i denne Bog, *εἰς ὄρας*). Idet jeg undlader at specificere Indholdet af hver Bog, hvilket vil findes angivet baade af Jacobs i Prolegg. og i de udførligere Litteraturhistorier, vil jeg blot anføre de af Planudes's Overskrifter, som i det Følgende nærmest komme under Omtale; for fjerde Bog lyder nemlig Overskriften saaledes (fol. 170 vers.): *Ἐν τῷδε τῷ τετάρτῳ τμήματι, ἐπιγράμματα εἰς θεῶν ἀγάλματα ἔχοντι καὶ ἀνδρῶν στήλας καὶ ζώων μορφὰς καὶ ἔτι εἰς τόπους, περιέχεται κεφάλαια τὰδε* . . . og for syvende Bog saaledes (fol. 261 vers.): *Ἐν τῷδε τῷ ἑβδόμῳ τμήματι περιέχεται ἐταιρικά τινὰ ἀποφθέγματα τὰ μὲν ὡς ἐγκώμια τὰ δὲ ὡς ἐπιστολαί, τὰ δὲ ὡς ἂν ἕκαστον ἔτυχεν, ὅσα μὴ πρὸς τὸ ἀσεμνότερον καὶ ἀσχηρότερον ἀποκλίνει· τὰ γὰρ τοιαῦτα πολλὰ ἐν τῷ ἀντιγράφῳ ὄντα παρελίπε φησὶν ὁ Πλανούδης*. Denne Samling har dannet Grundlaget for alle Udgaver af den græske Anthologie indtil Jacobs's store Udgave; men i de senere Tider er den efterhaanden bleven udvidet mere og mere ved Optagelse af de Epigrammer, som hidrørte fra Udtog af den palatinske Haandskrift, nærmest Salmasius's. Den første, som bragte den i Miscredit, var Brunck, og det mere af æsthetiske end af philologiske Hensyn, og siden have de Lærde ligesom kappeviis nedsat dens Værd, og de have havt let ved at opdage og udpege dens Mangler og Svagheder, især ved Sammenligning med den større heidelbergiske Samling, men de have fortiet eller dog ikke villet erkjende dens gode Sider og Eiendommeligheder, af hvilke den ikke har saa ganske faa. Unægtelig er Planudes's Værk i Hovedmassen et kun anderledes ordnet Udtog af den eneste større Samling, som dengang var forhaanden, og den røber denne sin Kilde paa mange Maader; han

omtaler selv i den nylig citerede Indledning til 7de Bog en Afskrift, han har benyttet nærmest til denne Deel af sit Værk, og han mener efter al Rimelighed dermed en Afskrift af hiin større Samling; men derfor er det ikke sagt, at han ikke har havt Andet til sin Raadighed, end hvad denne Afskrift indeholdt. For den, som løselig gjennemgaaer Jacobs's Udgave, saaledes som baade Schoell og Bernhardy have gjort, kunde det vel synes, som om vi i Planudes's Anthologie ikke havde Andet end en Epitome eller Interpolation af den almindelig saakaldte Kephala's Anthologie, og Jacobs selv har bidraget Sit til at fremme denne Anskuelse bl. A. ved at tilegne sin Anthologie Adskilligt, som ikke tilhører den; men ved en nærmere Betragtning og Sammenligning vil Sagen stille sig noget anderledes. Om Planudes har havt een eller flere Afskrifter af den ældre Samling, om han har havt denne hele Samling eller kun en Deel deraf, kan Ingen sige med Vished. Med Hensyn til det første Punkt er det ligesaa rimeligt, at de mange Afvigelser fra det palatinske Haandskrift i Læsemaader og i andre Enkeltheder af Digtene, som findes hos Planudes, skrive sig fra, at han har havt flere Haandskrifter eller andre Kilder som Hjemmel for Forandringer i de enkelte Dele, som at disse Afvigelser skyldes hans egne Gisninger, saaledes som Jacobs mener; og Rimeligheden af, at han har havt mere end een Kilde, bestyrkes ved den Omstændighed, at der over en meget stor Mængde Epigrammer findes andre Forfatternavne angivne hos Planudes end i det palatinske Haandskrift*). Hvad det andet Punkt angaaer, da har han, om han end har havt hele Massen, egentlig kun gjort Udtøg af de 4 Bøger, hvilke ovenfor ere betegnede som sikre Bestanddele af Kephala's Anthologie samt de to Bøger (X og XI hos Jac.), hvis Oprindelse er betegnet som uvis. Fra Strato's *Μούσα παιδική* ere yderst faa Bidrag laante (neppe flere end otte uforkortede, deriblandt kun to Epigrammer, som i det palatinske Haandskrift bære Strato's Navn), og alle disse ere temmelig uskyldige og angaae i ethvert Tilfælde ikke den modbydelige Gjenstand for Strato's Muse; dog kan det gjerne være, at han ogsaa har havt denne Bog, men har indskrænket sit Udvalg af Grundsætning, saaledes som han har lovet det i Indledningen til syvende Bog, skjøndt han ellers ved Udvalget af de andre Bøger ikke ganske har holdt sit Ord, at ville forbigaae det Usømmeligere og Anstødeligere. Men de andre Bøger sees at være benyttede saa lidt, at man kan fristes til at troe, at han ikke har fundet dem i sine Haandskrifter. Af trettende Bogs Smaadigte staaer kun eet hos Planudes, nemlig Nr. 29, der ogsaa kunde være laant fra Athenaios eller en af de andre Forfattere, i hvis Skrifter det citeres; af fjortende Bogs Epigrammer har Planudes neppe andre end

*) Især med Hensyn til Epigrammerne i 11te Bog af Jacobs's Udgave er Navnenes Forskjellighed af paafaldende Mængde; men ogsaa med Hensyn til dem i 9de og 10de Bog ere saadanne Afvigelser hyppige. Ogsaa Paulssen siger Prooem. p. XIV: Planudes, ut videtur, ipse diversis Anthologiarum codicibus est usus.

fire arithmetiske Problemer (Nr. 2, 4, 7, 13) *) samt 74 (fol. 209 vers.); af femtende Bog slet Intet; rigtignok staae de elleve sidste Epigrammer, der i denne Bog ere optagne af Jacobs, ogsaa hos Planudes, men de ere ogsaa oprindelig hans Eiendom, som en yngre Haand fra ham har overført paa det sidste Blad af det palatinske Haandskrift, medens de Intet have at gjøre med dette Haandskrift i dets oprindelige Skikkelse, og det er vildledende, at Jacobs har optaget disse og paa andre Steder andet Laanegods fra Planudes i sin Udgave som henhørende til det palatinske Haandskrift. Om de ti af disse elleve Epigrammer kommer jeg strax nedenfor til at tale; det sidste er taget fra Planudes's Anthologie IV. 11 fol. 189 vers. Hvad den palatinske Anthologies øvrige Stof angaaer, da har han Intet benyttet af Haandskriftets to første Stykker eller hvad der er optaget i 1ste Bog af Jacobs's Udgave under Titelen: «christelige Epigrammer», heller ikke de forskjellige andre samlede Digte af Gregorios Nazianzenos (VIII og Slutn. af XV Jacobs), endelig ei heller Noget af Indholdet af 3die og 4de Bog i samme Udgave. Derimod findes Christodoros's Ekphrasis, der udgjør anden Bog hos Jacobs, hos Planudes som den første Part af femte Bog, men efter et andet, og det ikke lidet fuldstændigere Haandskrift, end det, som er lagt til Grund for Afskriften i det palatinske Haandskrift, i hvilket sidste flere Vers ganske mangle og andre ere satte paa urigtigt Sted; Jacobs har da suppleret og paa mange Steder berigtiget Heidelbergerens Text efter Planudes. Men anden Afdeling af samme femte Bog hos Planudes tilhører ene dennes Anthologie; af de tre og tredsindstyve Epigrammer om Vognstyrernes Billeder paa Konstantinopels Hipprodrom, som Planudes har, er der af en senere Haand i det palatinske Haandskrift afskrevet ti uden Hensyn til nogen bestemt Orden, hvorimod Planudes har stillet dem sammen, som angaae samme Person. Om de øvrige i det palatinske Haandskrift af en nyere Haand efter Planudes tilskrevne Stykker er talt ovenfor S. 22. Endelig er der saa godt som i hver af de andre Bøger af Planudes's Samling Epigrammer, der ikke forekomme i det palatinske Haandskrift; Jacobs har i Slutningen af sin Udgave samlet disse Epigrammer i een Bog (Anthologiæ Planudæ epigrammata, quæ in codice Palatino non reperiuntur), men dog overseet adskillige og naturligviis ikke medtaget de ovenfor omtalte fra Planudes laante Epigrammer, som han havde indlemmet i de tidligere Bøger af sin Udgave; som saadanne Planudes's Anthologie eiendommelige Epigrammer anfører han af dennes første Bog 18, af anden Bog 2, af tredie Bog 11, men af fjerde Bog ikke mindre end 304, og egentlig burde han have givet 315 Plads der; thi saa mange tilhøre i Virkeligheden Planudes.

*) Til disse har han fol. 38—40 føiet forklarende Stykker i Prosa, det ene med Overskrift: *Ἄμματα εἰς τὰ προκειμένα προβλήματα*, det andet som *Σχόλιον Μαξιμου μοναχοῦ* og til det sidste Epigram er føiet *Ἑρμηνεία τοῦ αὐτοῦ*. Foruden disse findes der kun hans Forklaring af eet Epigram (A. P. X. 43) fol. 71 vers.; alle andre Scholier, som enkelte Udgaver have optaget, ere af nyere Oprindelse.

Disse angaae, ligesom ogsaa de i de foregaaende tre Bøger, som kun findes hos ham, vel ikke udelukkende, men dog for den allerstørste Deel Kunstværker, og man har da, for at forklare dette Særsyn, taget sin Tilflugt til den Hypothese, at det Afsnit i Kephala's Samling, som angik denne Gjenstand, er udeladt af det palatinske Haandskrift, men fandtes i det Exemplar af Kephala's Anthologie, som Planudes benyttede. Denne for al Grund blottede Antagelse er saa meget mere urimelig, som de andre 233 (222) Epigrammer i Planudes's fjerde Bog ogsaa findes i det palatinske Haandskrift iblandt de epideiktiske i 9de Bog paa 5 nær (hvoraf de 4 staae i 6te, eet i 7de B.), og disse, hvoraf dog ogsaa en Deel angaaer Kunstværker, har Planudes vel optaget omtrent i samme Orden, hvori han fandt dem i Kephala's Samling, men dog ogsaa selv i de Capitler, hvori han har gjort dette, hist og her indskudt Digte, som ikke tilhøre denne Samling. Disse Digte og det Øvrige, som jeg ovenfor har angivet som særeget for Planudes, maa han da have hentet andestedsfra, og vi maae altsaa nødvendigviis antage, at han foruden den større Anthologie, som vi kjende, har havt til Raadighed nogle ikke før til dette Øiemed benyttede Kilder, hvad enten det har været andre mindre Epigramsamlinger eller Beskrivelser af Kunstsager eller Levnetsløb af Kunstnere eller andre Bøger, hvori disse Epigrammer vare citerede.

Journal of the
American Medical Association
Chicago, Ill.